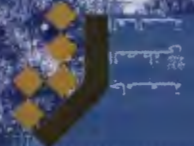

محمدرضا توکلی

مؤلف: محمدرضا توکلی، ۴۰۰ پژوهش عراقی معاصر

عراق پیش از اسلام

9 789641 955344

pub.mtin.ac.ir mtinp@pub.mtin.ac.ir

تلفن: ۹ - ۰۵ ۳۷۸۳۴۳۰۵ +۹۸

ایران، قم، خیابان معلم، طرح (چیت)، دروازه، مرکز بین‌المللی ترجمه و نشر المصلی

فرهنگگاه مرکزی:

ترجمه و نشر المصلی
مجله بین‌المللی

مرفی شود.

تصور، محتوا و موضوعات اصلی آن نیز در کوتاه‌ترین عبارات
علاقه بر اطلاعات کتاب‌شناختی لازم و ضروری مقرر، از جمله
حاضر، کتاب‌شناسی ۴۰۰ پژوهشی عرفانی معاصر است و سعی شده در
منظور بهره‌مندی از موانع کاری، کتاب‌شناسی‌هاست. پژوهشی
فروانی در موضوع عرفان صورت پذیرفته که راه میان‌بر آشنایی با آنها به
اطلاعات می‌دانند. در دوران اخیر به تناسب نیاز جامعه پژوهشی‌های
و سبک‌های برای شناسایی و انتخاب کتاب مورد نظر و نیز آوازی
دستیابی به منابع محسوب می‌شود. بی‌شک جست‌وجوی کتاب‌شناسی را
عرفانی است و در این زمینه کتاب‌شناسی‌ها نخستین گام و کوتاه‌ترین راه
دستیابی به هویت انسانی گم‌شده خویشی نیازمند آشنایی با پژوهشی‌های
خوبای حقیقت، بشر، جوهره از صنعت و اثرات و اثر قدرت و اثر... برای
درونی از مسیر علم حصولی سعی در رساندن مخلوق به خالق دارد. انسان
عرفان، حقیقت دین و نوعی شناخت و معرفت است که بر پایه ادراکات

سرشناسه: یوسفی، محمدرضا، ۱۳۴۲ -
 عنوان و نام پدیدآور: عرفان پژوهی، کتاب شناسی ۴۰۰ پژوهش عرفانی معاصر
 مشخصات نشر: قم : مرکز بین المللی ترجمه و نشر المصطفی ﷺ، ۱۳۹۴
 مشخصات ظاهری: ۸۴۰ ص.
 فروست اصلی: مرکز بین المللی ترجمه و نشر المصطفی پ ۱۳۹۳/۴۰۳/۲۷۳
 فروست فرعی: معاونت پژوهش / ۴۲
 شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۱۹۵-۵۳۴-۴
 وضعیت فهرست نویسی: فیبا
 شناسه افزودن: جامعة المصطفی ﷺ العالمية
 مرکز بین المللی ترجمه و نشر المصطفی ﷺ
 شماره کتابشناسی ملی: ۳۷۶۶۴۱۲

حق چاپ برای ناشر محفوظ است

عرفان پژوهی، کتاب شناسی ۴۰۰ پژوهش عرفانی معاصر
 مؤلف: محمدرضا یوسفی
 چاپ اول: ۱۳۹۲ش / ۱۳۳۶ش
 ناشر: مرکز بین المللی ترجمه و نشر المصطفی ﷺ
 ● چاپ: نارنجستان ● قیمت: ۳۸۰۰۰۰ ریال ● شمارگان: ۳۰۰ نسخه

باسپاس از دست اندرکارانی که مدارا در تولید این اثر بازی و مساعدت

مدیر انتشارات: عباس تقی	ناظر فنی: محمداقر شکری
معاونت تولید: روح الله سلمانی	ناظر گرافیک: مسعود مهدوی
مدیر تولید: جعفر قاسمی ابهری	ناظر چاپ: نعمت الله بزدانی

قم، چهارراه شهدا، خیابان معلم غربی (حجّتیّه)، نبش کوچه ۱۸، تلفکس: ۰۲۵ - ۳۷۸۳۹۳۰۵/۹
 قم، بلوار محمدامین، سه راه سالاریه. تلفن: ۰۲۵ - ۳۲۱۳۳۱۰۶. فکس: ۰۲۵ - ۳۲۱۳۳۱۴۶

عرفان پڑوہی
کتاب شناسی ۴۰۰ پڑوہش عرفانی معاصر

محمد رضا یوسفی

مرکز بین المللی
ترجمہ و نشر
المصطفیٰ ﷺ

سخن ناشر

با پیروزی انقلاب شکوهمند اسلامی و در عصر جهانی شدن ارتباطات، پرسش‌ها و چالش‌های نوینی در حوزه علوم انسانی فرا روی اندیشمندان مسلمان قرار گرفت که همه به نوعی برخاسته از مسئولیت دشوار حکومت در این عصر است؛ دورانی که پای‌بندی به دین و سنت در مدیریت همه‌جانبه کشورها بسیار چالش‌برانگیز می‌نماید. از این‌رو مطالعات و پژوهش‌های به‌روز، جامع، منسجم و کاربردی در حوزه دین، بر اساس معیارهای معتبر جهانی و عمق و اصالت اندیشه‌های ناب، بایسته و ضروری است و جلوگیری از انحرافات فکری و تربیتی پژوهندگان حوزه دین، مهم و مورد عنایت تمامی بنیان‌گذاران این شجره طیّبه، به‌ویژه معمار بزرگ انقلاب اسلامی، امام خمینی رحمه‌الله و مقام معظم رهبری (دام ظلّه العالی) می‌باشد.

«جامعة المصطفیٰ رحمه‌الله العالمیة» برای تحقق این رسالت خطیر و در مسیر نشر معارف ناب محمدی رحمه‌الله «مرکز بین‌المللی ترجمه و نشر المصطفیٰ رحمه‌الله» را تأسیس کرده است.

اثر حاضر با عنوان عرفان پژوهی، کتاب‌شناسی ۴۰۰ پژوهش عرفانی معاصر حاصل پژوهش فاضل گرامی جناب آقای محمدرضا یوسفی، کوششی است در به ثمر رساندن گوشه‌ای از این اهداف متعالی.

در پایان لازم می‌دانیم تلاش همه عزیزانی را که در نشر این کتاب سهمی داشته‌اند، سپاس گزارده، ارباب فضل و معرفت را به یاری بخوانیم تا ما را از دیدگاه‌های سازنده خویش بهره‌مند سازند.

مرکز بین‌المللی

ترجمه و نشر المصطفیٰ رحمه‌الله

فهرست

۱۹ | مقدمه

آ

- ۲۴ | آخرین حجاب (سفری به عالم تعلیمات دراویش)
- ۲۶ | آسیب شناسی عرفان
- ۲۸ | آشنایی با علوم اسلامی کلام، فلسفه، عرفان
- ۳۰ | آشنایی با مبانی عرفان و تصوف
- ۳۲ | آفتاب و سایه ها (نگرشی بر جریان های نوظهور معنویت گرا)
- ۳۴ | آفرینش، وجود و زمان
- ۳۶ | آقا شیخ مرتضای زاهد
- ۳۸ | آموزه های صوفیان از دیروز تا امروز
- ۴۰ | آن سوی آینه درآمدی بر تفسیر عرفانی، شیخ نجم الدین رازی
- ۴۲ | آن سوی صوفیگری
- ۴۴ | آواز راز [بازنویسی و تلخیص داستان های رمزی - عرفانی شیخ اشراق]
- ۴۶ | آیین جوانمردی
- ۴۸ | آیین قبالا عرفان و فلسفه یهود
- ۵۰ | آیین قلندران
- ۵۲ | آیین هندو و عرفان اسلامی (بر اساس مجمع البحرین داراشکوه)

ا

- ۵۴ | ابراهیم ادهم (زندگی و سخنان او)
- ۵۶ | ابعاد عرفانی اسلام
- ۵۸ | ابن عربی
- ۶۰ | ابن عربی بزرگ عالم عرفان نظری

- ۶۲ ابوسعید ابوالخیر حقیقت و افسانه
 ۶۴ ابوسعید نامه در بیان شرح احوال و عقاید و افکار و روش
 زندگانی ابوسعید ابوالخیر
 ۶۶ احیاگر عرفان
 ۶۸ اخلاق عارفان
 ۷۰ ادبیات در هاله‌ای از عرفان
 ۷۲ ارزش میراث صوفیه
 ۷۴ ارض ملکوت از ایران مزدایی تا ایران شیعی
 ۷۶ ارمغان خانقاه
 ۷۸ اسوه عارفان گفته‌ها و ناگفته‌ها دریا میرزا علی آقا قاضی تبریزی
 ۸۰ اشراق و عرفان (مقاله‌ها و نقدها)
 ۸۲ اصول و مبانی تصوف و عرفان
 ۸۴ افسانه خوان عرفان: نگاهی به زندگی، آثار و
 افکار پروفسور آنه ماری شیمل
 ۸۶ المراقبات
 ۸۸ امام خمینی و اندیشه‌های اخلاقی - عرفانی نامه‌های عرفانی
 ۹۰ اندیشه عطار تحلیل افق اندیشه شیخ فریدالدین عطار نیشابوری
 ۹۲ اندیشه‌های عرفانی پیر هرات
 ۹۴ اندیشه‌های کوانتومی مولانا «پیوند علم و عرفان»
 ۹۶ انسان آرمانی و کامل در ادبیات حماسی و عرفانی فارسی
 ۹۸ انسان در عرف عرفان
 ۱۰۰ انسان کامل از نگاه امام خمینی و عارفان مسلمان
 ۱۰۲ اولیای ذکر در تذکره الاولیاء عطار
 ۱۰۴ اهل حق: پیروان و مشاهیر

ب

- ۱۰۶ با اوست حدیث من متن ده گفتار در عرفان و تصوف اسلامی
 ۱۰۸ با حافظ تا کهکشان عرفان و اخلاق
 ۱۱۰ بارگاه خانقاه در کویر هفت کاسه
 ۱۱۲ بازتاب مفهوم قرآنی صبر در ادبیات عرفانی فارسی از قرن ۵ تا پایان قرن ۷
 ۱۱۴ بازخوانی و شرح نمادهای عرفانی داستان پینوکیو
 ۱۱۶ با فردوسی؛ سلوک صوفیانه تا دیار سیمرغ
 ۱۱۸ بانگ آب (دریچه‌ای به جهان نگری مولانا)
 ۱۲۰ بایزید بسطامی
 ۱۲۲ بایزید بسطامی

- ۱۲۴ | بحثی در تصوف
 ۱۲۶ | بررسی لطایف عرفانی در نصوص عتیق اوستایی
 ۱۲۸ | برقله پارسایی
 ۱۳۰ | برنامه‌های سلوک در نامه‌های عارفان
 ۱۳۲ | بوی جان، مقاله‌هایی درباره شعر عرفانی فارسی
 ۱۳۴ | بهانه راز (پژوهشی پیرامون نقش فردی و جمعی ذکر)

پ

- ۱۳۶ | پرتو عرفان شرح اصطلاحات عرفانی در کلیات شمس
 ۱۳۸ | پرده پندار
 ۱۴۰ | پژوهش‌های عرفانی جستجو در منابع کهن (مجموعه یازده مقاله)
 ۱۴۲ | پژوهشی در اندیشه‌های عرفانی عین القضاة همدانی
 ۱۴۴ | پژوهشی در نسبت: دین و عرفان
 ۱۴۶ | پشمینه پوشان: فرهنگ سلسله‌های صوفیه
 ۱۴۸ | پله پله تا ملاقات خدا
 (درباره زندگی، اندیشه و سلوک مولانا جلال‌الدین رومی)
 ۱۵۰ | پیدا شدن در خود
 ۱۵۲ | پیران خراسان

ت

- ۱۵۴ | تاریخ تصوف (۱)
 ۱۵۶ | تاریخ تصوف اسلامی (از آغاز تا پایان سده دوم هجری)
 ۱۵۸ | تاریخ تصوف در کردستان
 ۱۶۰ | تاریخ تصوف در هند
 ۱۶۲ | تاریخ خانقاه در ایران
 ۱۶۴ | تاریخ صوفی و صوفی‌گری
 ۱۶۶ | تاریخ عرفان و عارفان ایرانی از بایزید بسطامی تا نورعلیشاه گنابادی
 ۱۶۸ | تجربه عرفانی و اخلاقی
 ۱۷۰ | تجلیات عرفان در ادبیات فارسی
 ۱۷۲ | تجلی عرفان در داستان‌های شاخص شاهنامه
 ۱۷۴ | تحقیق در احوال و آثار نجم‌الدین کبری اویسی
 ۱۷۶ | تحقیق در احوال و نقد آثار و افکار شاه نعمت‌الله ولی
 ۱۷۸ | تحقیق در رساله قشیریه با تاملی در افکار و آثار امام قشیری
 ۱۸۰ | تحقیق و بررسی در تاریخ تصوف
 ۱۸۲ | تحقیقی در تصوف و عرفان
 ۱۸۴ | تخلی (در آداب و منازل توبه)

۱۸۶	تذکره المتقین
۱۸۸	تذکره عرفای کردستان
۱۹۰	تشیع و تصوف تا آغاز سده دوازدهم هجری
۱۹۲	تصوف از دیدگاه ائمه اطهار (علیهم السلام)
۱۹۴	تصوف اسلامی و رابطه انسان و خدا
۱۹۶	تصوف ایرانی در منظر تاریخی آن
۱۹۸	تصوف در اسلام نگاهی به عرفان شیخ ابو سعید ابوالخیر
۲۰۰	تصوف در تصور اقبال شبستری و کسروی
۲۰۲	تصوف در یکصد پرسش و پاسخ
۲۰۴	تصوف و ادبیات تصوف
۲۰۶	تصوف و سورنالیسم
۲۰۸	تصوف و صوفیه
۲۱۰	تصوف و مکتب صوفی در اسلام و عرفان
۲۱۲	تصویر عدد در آیین عرفان
۲۱۴	تعالیم کنفوسیوس «مکالمات»
۲۱۶	تعدیل شریعت و طریقت
۲۱۸	تفسیر قرآنی و زبان عرفانی
۲۲۰	تکامل در آثار صوفیه
۲۲۲	تماشاگاه راز مباحثی پیرامون شناخت واقعی خواجه حافظ
۲۲۴	تنبيه الغافلین و ایقاز الراقدین (در رد صوفیه)

ج

۲۲۶	جامعه‌شناسی ادبیات صوفیه
۲۲۸	جبران خلیل جبران
۲۳۰	جستجو در تصوف ایران
۲۳۲	جستجو در عرفان اسلامی
۲۳۴	جلوه حق: بحثی پیرامون صوفیگری در گذشته و حال
۲۳۶	جلوه‌های تصوف و عرفان در ایران و جهان
۲۳۸	جلوه‌های عرفان و چهره‌های عارفان
۲۴۰	جلوه‌هایی از عرفان در ایران باستان
۲۴۲	جنبش نقطویه
۲۴۴	جنبش‌های انقلابی صوفیان هند و امام ربانی
۲۴۶	جنید

چ

۲۴۸	چالش درون جدال تاریخی عقل و عشق
-----	---------------------------------

- ۲۵۰ چشمه بقا سیری در عشق عرفانی
 ۲۵۲ چلچراغ سالکان
 ۲۵۴ چهار پیر طریقت
 ۲۵۶ چهل نامه عرفانی

ح

- ۲۵۸ حافظ و عرفان ایرانی
 ۲۶۰ حدیث کرامت (پاسخی منطقی به پرسش‌ها)
 ۲۶۲ حروفیه (تحقیق در تاریخ و آراء و عقاید)
 ۲۶۴ حسن بصری
 ۲۶۶ حقیقت تصوف و بحثی از طریقه نقشبندیه
 ۲۶۸ حکایت اهل نظر بحثی پیرامون ریشه‌های فلسفی
 در عرفان با تمرکز بر اشعار حافظ
 ۲۷۰ حکایت پارسایان (۱۱۰ حکایت عرفانی)
 ۲۷۲ حکمت اشراق سهروردی؛ گزارش حکمت اشراق،
 با تطبیق و نقد همراه با متن حکمه‌الاشراق
 ۲۷۴ حکمت خسروانی حکمت اشراق و عرفان از زرتشت تا سهروردی
 ۲۷۶ حکمت، عرفان و اخلاق در شعر نظامی گنجوی
 ۲۷۸ حلاج
 ۲۸۰ حلاج (شهید عشق الهی)
 ۲۸۲ حلاج و راز انا الحق
 ۲۸۴ حماسه در عرفان با تأمل بر: حدیقه الحقیقه، منطق الطیر،
 مثنوی معنوی، دیوان شمس
 ۲۸۶ حماسه و عرفان
 ۲۸۸ خاصیت آیینی نقد حال، گزاره آرا و
 گزیده آثار فارسی عین القضاات همدانی

خ

- ۲۹۰ خرقه صوفیان
 ۲۹۲ خرقه و خرقه پوشی (جامه زهد)
 ۲۹۴ خط سوم درباره شخصیت، سخنان و اندیشه شمس
 ۲۹۶ خلق مدام در عرفان اسلامی و آیین بودایی ذن
 ۲۹۸ خواجه احرار ولی
 ۳۰۰ خودشناسی، تکامل و عرفان
 ۳۰۲ خودشناسی عرفانی (سیری در المیزان، ج ۱)

- ۳۰۴ در آسمان معرفت: تذکره اوحدی از عالمان ربانی
- ۳۰۶ درآمدی بر آیین تصوف
- ۳۰۸ درآمدی بر تصوف و عرفان اسلامی
- ۳۱۰ درآمدی بر سیر و سلوک دروس استاد آیت الله مجتبی تهران
- ۳۱۲ در جستجوی عرفان اسلامی
- ۳۱۴ در جستجوی کبریت احمر زندگانی ابن عربی
- ۳۱۶ در خانقاه بیدخت چه می گذرد
- ۳۱۸ در خرابات
- ۳۲۰ در دیار صوفیان
- ۳۲۲ در کوی صوفیان
- ۳۲۴ در مصاف تندباد (تجربه های عرفانی مولوی)
- ۳۲۶ دفاعیات و گزیده حقایق عین القضاة همدانی
(ترجمه دو رساله شکویا الغریب و زبده الحقایق)
- ۳۲۸ دل و نفس بیان مراحل ترقی و تعالی روان صوفی در سیر و سلوک
- ۳۳۰ دنباله جستجو، در تصوف ایران
- ۳۳۲ دو بال خرد عرفان و فلسفه در رساله الطیر ابن سینا
- ۳۳۴ دو مجدد پژوهش هایی درباره محمد غزالی و فخر رازی
- ۳۳۶ دیباجه ای بر مبانی عرفان و تصوف (راه سوم)
- ۳۳۸ دیباجه مبانی عرفان و تصوف
- ۳۴۰ دیدار با سیمرغ (هفت مقاله در عرفان و شعر و اندیشه عطاری)
- ۳۴۲ دین عرفانی و عرفان دینی
- ۳۴۴ دین و عرفان
- ۳۴۶ دیوان حلاج و گذری بر اندیشه و تعبیرات عرفانی

ذ

- ۳۴۸ ذره و خورشید عشق و عرفان و جلوه های آن در شعر فارسی
- ۳۵۰ ذهبیه، تصوف علمی، آثار ادبی

ر

- ۳۵۲ رازوری در آیین زرتشت (عرفان زرتشتی)
- ۳۵۴ راه عرفانی عشق تعلیم معنوی مولوی
- ۳۵۶ راه و رسم منزل ها
- شرحی بر کتاب منازل السائرین خواجه عبدالله انصاری
- ۳۵۸ رساله لب اللباب در سیر و سلوک اولی الالباب

- ۳۶۰ رند عالم سوز (شرح شیدایی کربلایی احمد میرزا حسینعلی تهرانی)
- ۳۶۲ روزبهان بقلی: تجربه عرفانی و شطح ولایت در تصوف ایرانی
- ۳۶۴ رومی ایرانی
- ۳۶۶ رهبران طریقت و عرفان

ز

- ۳۶۸ زبان حال در عرفان و ادبیات پارسی
- ۳۷۰ زبان عرفان
- ۳۷۲ زلف عالم آرا درآمدی بر شناخت رموز عارفانه در شعر فارسی
- ۳۷۴ زنان صوفی
- ۳۷۶ زن در عرفان و تصوف اسلامی
- ۳۷۸ زیبایی پرستی در عرفان اسلامی

س

- ۳۸۰ سبوی سبز (اخلاق با جانان عارفان)
- ۳۸۲ سراب عرفان (نگرشی به مباحث وحدت وجود، عقل‌گریزی و جبرگرایی عارفان در کتاب مقالات دکتر حسین الهی قمشه‌ای)
- ۳۸۴ سرچشمه عرفان ایران
- ۳۸۶ سرچشمه‌های عرفان
- ۳۸۸ سر دلبران (عرفان و توحید ناب در ضمن داستان‌ها)
- ۳۹۰ سرسپردگان تاریخ
- و شرح عقاید دینی و آداب و رسوم اهل حق (یارسان)
- ۳۹۲ سروش هدایت مجموعه ای از دستورالعمل‌ها و مکتوبات اخلاقی و عرفانی
- ۳۹۴ سفینه‌الصادقین شرح حال عالم ربانی آقای حاج سید حسین یعقوبی قائنی
- ۳۹۶ سلسله‌های صوفیه ایران
- ۳۹۸ سلطان العارفین، بابزید بسطامی عارف بزرگ قرن دوم و سوم هجری
- ۴۰۰ سلوک عرفانی در سیره اهل بیت (علیهم‌السلام)
- ۴۰۲ سلوک معنوی: گفتارها، مصاحبه‌ها و خاطره‌هایی از فقیه وارسته و عارف فرزانه حضرت آیت الله بهاء‌الدینی
- ۴۰۴ سماع
- ۴۰۶ سماع
- ۴۰۸ سماع در تصوف
- ۴۱۰ سماع عارفان

- ۴۱۲ سماع، عرفان و مولوی
- ۴۱۴ سوخته: در سیر و سلوک عارف توحیدی آیت الله شیخ محمد جواد انصاری همدانی (۱۳۳۹ - ۱۲۸۱ هجری شمسی)
- ۴۱۶ سهروردی و مکتب اشراق
- ۴۱۸ سیدحیدر آملی گزارش زندگی و عرفان
- ۴۲۰ سیردرون
- ۴۲۲ سیرو سلوک در روش اولیاء و طریق سیر سعدا
- ۴۲۴ سیره عشقبازان
- ۴۲۶ سیری در تصوف، در شرح حال مشایخ و اقطاب
- ۴۲۸ سیری در تصوف و عرفان ایران
- ۴۳۰ سیری در زندگانی
- سالک الی الله و عارف بالله آیت الله انصاری همدانی رحمته الله علیه
- ۴۳۲ سیری در سلوک عارفان
- ۴۳۴ سیری در عرفان (تحلیل تاریخی و فلسفی اصول و مبادی و مسائل عرفان)
- ۴۳۶ سیری کوتاه در مرام (علی اللہیان) اهل حق!

ش

- ۴۳۸ شاهنامه آبشخور عارفان
- ۴۴۰ شاه ولی و دعوی مهدویت به ضمیمه رساله مهدیه از همان عارف
- ۴۴۲ شبلی مجنون عاقل فقیه، محدث، عارف و صوفی
- ۴۴۴ شبنم عشق
- ۴۴۶ شراب طهور: سلوک در صراط مستقیم عرفان
- ۴۴۸ شرح احوال و نقد و تحلیل آثار احمد جام
- ۴۵۰ شرح اصطلاحات تصوف
- ۴۵۲ شرح عشق و عاشقی هم عشق گفت
- ۴۵۴ شریعت، طریقت، حقیقت
- ۴۵۶ شعر صوفیانه فارسی: درآمدی بر کاربرد عرفانی شعر فارسی کلاسیک
- ۴۵۸ شعله طور درباره زندگی و اندیشه حلاج
- ۴۶۰ شمس تبریزی
- ۴۶۲ شناخت عرفان و عارفان ایرانی
- ۴۶۴ شناخت فرقه اهل حق
- ۴۶۶ شهره عارفان ویژه نامه محیی الدین ابن عربی
- ۴۶۸ شهید راه حقیقت و عشق حسین بن منصور حلاج و آثار او
- ۴۷۰ شهید عشق الهی رابعه عدویه

- ۴۷۲ | شیخ ابوالحسن خرقانی
 ۴۷۴ | شیخ اکبر نظری اجمالی به سیر و سلوک و آراء محیی الدین ابن عربی
 ۴۷۶ | شیخ الاسلام خواجه عبدالله انصاری هروی زندگی،
 آراء، عقاید فلسفی و کلامی
 ۴۷۸ | شیخ صفی و تبارش
 ۴۸۰ | شیدا

ص

- ۴۸۲ | صوفیان و ضد صوفیان دفاع، بررسی مجدد و رد تصوف در دنیای جدید
 ۴۸۴ | صوفیان و کمیسرها، تصوف در اتحاد شوروی
 ۴۸۶ | صوفیانه‌ها و عارفانه‌ها تاریخ تحلیلی
 پنج هزار سال ادبیات داستانی ایران
 ۴۸۸ | صوفیسم و تائوئیسم
 ۴۹۰ | صوفیگری

ط

- ۴۹۲ | طب روح «اخلاق اصیل»
 ۴۹۴ | طریق عرفان (ترجمه و شرح رساله الولایه)
 ۴۹۶ | طریقه چشتیه در هند و پاکستان
 ۴۹۸ | طریقه حق در سیر و سلوک
 ۵۰۰ | طلب اولین وادی سلوک
 ۵۰۲ | طنز در زبان عرفان
 ۵۰۴ | طوبای محبت ۲
 ۵۰۶ | طور تجلی

ع

- ۵۰۸ | عارفان الهی و عرفان برتر
 ۵۱۰ | عارفان مسلمان و شریعت اسلام
 ۵۱۲ | عارفان مسیحی
 ۵۱۴ | عارفان مسیحی
 ۵۱۶ | عارفانه‌ها، گزیده آثار جبران خلیل جبران
 ۵۱۸ | عارف و صوفی چه می‌گویند
 ۵۲۰ | عارفی از الجزایر
 ۵۲۲ | عالی قلندر و شیخ فضل ولی
 ۵۲۴ | عرفان اسلامی
 ۵۲۶ | عرفان اسلامی چیست

- ۵۲۸ عرفان ایران (مجموعه مقالات ۱)
- ۵۳۰ عرفان ایران (مجموعه مقالات ۲)
- ۵۳۲ عرفان ایران (مجموعه مقالات ۳)
- ۵۳۴ عرفان ایران (مجموعه مقالات ۴)
- ۵۳۶ عرفان ایران (مجموعه مقالات، ۵ و ۶)
- ۵۳۸ عرفان ایران (مجموعه مقالات، ۷)
- ۵۴۰ عرفان ایران (مجموعه مقالات، ۸)
- ۵۴۲ عرفان ایران (مجموعه مقالات ۹)
- ۵۴۴ عرفان ایران (مجموعه مقالات ۱۰)
- ۵۴۶ عرفان: پلی میان فرهنگ‌ها «بزرگداشت پروفیسور آنه ماری شیمل»
- ۵۴۸ عرفان پلی میان فرهنگ‌ها بزرگداشت پروفیسور آنه ماری شیمل (۱)
- ۵۵۰ عرفان، تصحیح، ترجمه و شرح اصطلاحات رساله قشیریه
- ۵۵۲ عرفان جامی در مجموعه آثارش
- ۵۵۴ عرفان حلاج
- ۵۵۶ عرفان در غزل فارسی
- ۵۵۸ عرفان، ذهن، آگاهی
- ۵۶۰ عرفان شیعی چراغ پرفروغی که علی علیه السلام در تاریخ افروخت
- ۵۶۲ عرفان شیعی در اندیشه علامه سید حیدر آملی
- ۵۶۴ عرفان عارفان مسلمان
- ۵۶۶ عرفان عملی در اسلام
- ۵۶۸ عرفان گنوستی سیزم - میستی سیزم، بخش اول: شامانیسم
- ۵۷۰ عرفان گنوستی سیزم - میستی سیزم، بخش چهارم: ودانتا
- ۵۷۲ عرفان گنوستی سیزم - میستی سیزم، بخش دوم: مذاهب اسراری
- ۵۷۴ عرفان گنوستی سیزم - میستی سیزم، بخش سوم: وداها
- ۵۷۶ عرفان، مذهب عشق
- ۵۷۸ عرفان مولوی با تعلیقات و اضافات
- ۵۸۰ عرفان نظری تحقیقی در سیر تکاملی و اصول و مسائل تصوف
- ۵۸۲ عرفان و ادب در عصر صفوی (بخش اول)
- ۵۸۴ عرفان و تصوف کلیاتی در اصول و مبانی عرفان و تصوف با نمونه‌های ادبی
- ۵۸۶ عرفان و حکمت متعالیه
- ۵۸۸ عرفان و دموکراسی
- ۵۹۰ عرفان و رهجویان کمال
- ۵۹۲ عرفان و سیاست

- ۵۹۴ عرفان و عارف نمایان ترجمه کسر اصنام الجاهلیه
- ۵۹۶ عرفان و فلسفه
- ۵۹۸ عرفان و منطق
- ۶۰۰ عرفانیات (مجموعه مقالات عرفانی)
- ۶۰۲ عرفای کرمان
- ۶۰۴ عرف ستیزی عارفانه و بررسی آن در آرای مولوی و امام خمینی
- ۶۰۶ عشق الهی در عرفان اسلامی: تعالیم غزالی و دباغ
- ۶۰۸ عشق صوفیانه
- ۶۱۰ عشق نوازی های مولانا
- ۶۱۲ عشق و شهادت در عرفان به انضمام شرح حال کشتگان دنیای عرفان و تصوف
- ۶۱۴ عشق و عرفان از دیدگاه ابن عربی
- ۶۱۶ عطش ناگفته‌هایی در مورد آیت الله سید علی قاضی رحمته الله علیه
- ۶۱۸ عقاید در تیره آتش بگی
- ۶۲۰ علاءالدوله سمنانی (شرح زندگانی، اندیشه و سلوک حکیم و عارف قرن هفتم و هشتم هجری قمری، وزیر ارغون شاه مغول)
- ۶۲۲ علمای ربانی در تاریخ تشیع
- ۶۲۴ علی علیه السلام آینه عرفان
- ۶۲۶ عین القضاء و استادان او

غ

- ۶۲۸ غزالی در جست و جوی حقیقت
- ۶۳۰ غم عشق گامهایی نخستین در سیر و سلوک

ف

- ۶۳۲ فتوت در کشورهای اسلامی
- ۶۳۴ فتوت نامه: تاریخ، آیین، آداب و رسوم به انضمام رساله فتوتیه میرسید علی همدانی
- ۶۳۶ فراتر از عرفان خداشناسی فلسفی و عرفانی از نگاه وحی و برهان
- ۶۳۸ فراسوی ایمان و کفر شیخ محمود شبستری
- ۶۴۰ فرزندگان
- ۶۴۲ فرهنگ اصطلاحات عرفانی
- ۶۴۴ فرهنگ اصطلاحات عرفانی ابن عربی
- ۶۴۶ فرهنگ اصطلاحات و تعبیرات عرفانی

- ۶۴۸ | فرهنگ مآثورات متون عرفانی مشتمل بر احادیث،
اقوال و امثال متون عرفانی اسلامی
- ۶۵۰ | فضایح الصوفیه
- ۶۵۲ | فضیل عیاض از رهزنی تارهروی
- ۶۵۴ | فلسفه عرفان (تحلیلی از اصول و مبانی و مسائل عرفانی)
- ۶۵۶ | فلسفه و عرفان از نظر اسلام

ق

- ۶۵۸ | قارا مجموعه (۲ و ۱) کلمات، نصایح و مناقب شیخ صفی الدین اردبیلی
- ۶۶۰ | قرآن و عرفان و برهان از هم جدایی ندارند
- ۶۶۲ | قلندریه در تاریخ دگردیسیهای یک ایدئولوژی
- ۶۶۴ | قمار عاشقانه شمس و مولانا
- ۶۶۶ | قوس زندگی منصور حلاج

ک

- ۶۶۸ | کارنامه تصوف
- ۶۷۰ | کرامات عارفان
- ۶۷۲ | کشکول نور
- ۶۷۴ | کلیات عرفان اسلامی
- ۶۷۶ | کلیات عرفان اسلامی
- ۶۷۸ | کلیات علوم اسلامی، کلام، عرفان، حکمت عملی

گ

- ۶۸۰ | گفتارهای عرفانی
- ۶۸۲ | گلستان جاوید
- ۶۸۴ | گوهر گمشده درنگی در دیدگاههای عرفانی مولوی، درباره انسان و عشق
- ۶۸۶ | گوهر و صدف عرفان اسلامی

ل

- ۶۸۸ | لاله‌ای از ملکوت (جلد ۱)

م

- ۶۹۰ | مبانی عرفان
- ۶۹۲ | مبانی عرفان نظری
- ۶۹۴ | مبانی عرفان و احوال عارفان
- ۶۹۶ | مبانی عرفان و تصوف
- ۶۹۸ | مبانی عرفان و تصوف

- ۷۰۰ مبانی عرفانی اسلامی
- ۷۰۲ متون عرفانی فارسی (۱، ۲، ۳)
- ۷۰۴ مجموعه سخنرانی‌ها و مقاله‌ها درباره فلسفه و عرفان اسلامی
- ۷۰۶ مجموعه مقالات درباره شاه نعمت‌الله ولی
- ۷۰۸ مجموعه مقالات همایش عرفان، اسلام، ایران و انسان معاصر: نکوداشت
شیخ شهاب الدین سهروردی
- ۷۱۰ محمود شبستری سراینده گلشن‌راز
- ۷۱۲ محیی‌الدین بن عربی چهره برجسته عرفان اسلامی
- ۷۱۴ مدارج العبادة والیقین یا سیری در
اندیشه عرفانی شیخ جلال الدین علامه حائری
- ۷۱۶ مدخلی بر رمزشناسی عرفانی
- ۷۱۸ مذهب حلاج
- ۷۲۰ مراد و مرید
- ۷۲۲ مردان خدا نگارشی دیگر از تذکره الاولیا
- ۷۲۴ مردان صوفی
- ۷۲۶ مسافری غریب شرح احوال و آثار علامه سید حیدر آملی
و بررسی موضوع ولایت در آثارش
- ۷۲۸ مشعلی منیر در ظلمت کویر: زندگی و اندیشه
عارف محدث شیخ حافظ رجب بُرسی
- ۷۳۰ مصباح الهدی در نگرش و روش عرفانی اهل محبت و ولاء
- ۷۳۲ مصطلحات عرفانی و مفاهیم برجسته در زبان عطار
- ۷۳۴ معبدی در کویر بازخوانی عرفان در اندیشه دکتر شریعتی
- ۷۳۶ معرفت‌شناسی در عرفان
- ۷۳۸ معنی عشق نزد مولانا
- ۷۴۰ مفهوم عرفان
- ۷۴۲ مفهوم ولایت در دوران آغازین عرفان اسلامی دو اثر از حکیم ترمذی
- ۷۴۴ مقالات (مبانی نظری تزکیه)
- ۷۴۶ مقالات هانری کربن (مجموعه‌ای از مقالات به زبان فارسی)
- ۷۴۸ مقایسه انسان فرهمند در شاهنامه با ولی در مثنوی
- ۷۵۰ مقایسه انسان کامل از دیدگاه بیدل و حافظ
- ۷۵۲ مقدمه‌ای بر مبانی عرفان و تصوف
- ۷۵۴ مقدمه‌ای پیرامون روش‌شناسی در عرفان
- ۷۵۶ مکتب عرفانی تبریز
- ۷۵۸ مکتب‌های عرفانی در دوران اسلامی

- ۷۶۰ ملامت و ملامتیان
- ۷۶۲ منطق عشق عرفانی
- ۷۶۴ منطق نیایش
- ۷۶۶ موسیقی و عرفان سنت شیعی اهل حق
- ۷۶۸ مولانا پیر عشق و سماع
- ۷۷۰ مولانا خالد نقشبندیه و پیروان طریقت او
- ۷۷۲ مولوی در عرفان ایران (مجموعه مقالات)
- ۷۷۴ مولویه بعد از مولانا
- ۷۷۶ میراث عارفانه جاودانه از سید محمد نوربخش

ن

- ۷۷۸ نابغه علم و عرفان در قرن چهاردهم
- ۷۸۰ نامه‌های عرفانی
- ۷۸۲ نجم کبری
- ۷۸۴ نخستین زنان صوفی
- ۷۸۶ نردبان آسمان جستاری در قرآن و عرفان
- ۷۸۸ نشانه‌شناسی تفسیر عرفانی
- ۷۹۰ نقد صوفی بررسی انتقادی تاریخ تصوف با تکیه بر اقوال صوفیان تا قرن هفتم هجری
- ۷۹۲ نماد و اسطوره در عرصه توحید و شرک
- ۷۹۴ نماز در چشم عارفان (عرفان ایرانی ۳)
- ۷۹۶ نوشته بر دریا از میراث عرفانی ایران ابوالحسن خرقانی

و

- ۷۹۸ وحدت وجود
- ۸۰۰ وضوی خون
- ۸۰۲ وفاق عشق: شرح عرفان و تصوف

ه

- ۸۰۴ هدهد سبا از خاک تا افلاک
- ۸۰۶ هستی از نظر فلسفه و عرفان
- ۸۰۹ فهرست مولفان
- ۸۱۴ فهرست مترجمان
- ۸۱۷ فهرست کامل مشخصات کتاب‌ها

مقدمه

عرفان، اصل، مغزو حقیقت دین و یکی از مؤلفه‌های مهم، ریشه دار و فراگیر اعتقادی مردم است. عرفان توجه به فطرت انسان دارد و باطن و حقیقت وجودی انسان را با لب و حقیقت دین منطبق می‌سازد. به بیان دیگر، شناختی است بر پایه ادراکات درونی که طی آن انسان به حالتی می‌رسد که ارتباط مستقیم با وجود مطلق می‌یابد. این همان چیزی است که در تعالیم دینی به متدین می‌آموزند. خاستگاه تجربه‌های عرفانی و تجربه‌های دینی هر دو از یک منشأ سرچشمه می‌گیرد، با این تفاوت که تجربه‌های دینی که نوعاً با آداب و رسوم خاصی است و شریعتش می‌خوانند، از مسیر علم حصولی سعی در رساندن مخلوق به خالق دارد، ولی تجربه‌های عرفانی با تکیه بر توانایی فرد که طریقتش می‌گویند، از طریق علم حضوری سعی در اتحاد عاقل و معقول و فنای مخلوق در خالق دارد. عرفان در راه وصول به حقیقت محض و بُعد مطلق جهان، آخرین راه است. گرچه مشکل‌ترین مسیر است، ولی کوتاه‌ترین است. لهذا کسانی که از طریق زهد و عبادت، بحث و فحص و نیز استدلال و مطالعه راه به جایی نمی‌برند، از این طریق به درک معرفت شهودی نایل می‌گردند.

بی‌جهت نیست که عرفان با تمام تفاوتها و تباین‌هایش در آموزه‌ها و طریقت، درون مایه اصلی ادیان توحیدی و حتی غیر توحیدی را تشکیل می‌دهد. صورت‌های ابتدایی آن را میتوان در ادیان و مذاهب قدیم مثل توت‌مپرستان و روجپرستان و نیز مکاتب قدیم هندوان، ایرانیان، یونانیان و حتی یهود و نصارا مشاهده کرد. عرفان در تحلیل نهایی خود، برگرفته از دین و فطرت پاک است. لذا عرفان هر قومی به گونه‌ای با باورها و اعتقادات آن مردم پیوند خورده است.

دین مبین اسلام کامل‌ترین برنامه را برای بشر تا قیام قیامت آورده و از همان ابتدا داعیه جهانی شدن داشته است. طبیعتاً برای تمام افراد بشر در هر سن و سال و هر مرتبه و مقام و هر ساعت و روز و سال، برنامه عملی متقن، روشن و کاربردی دارد. از آنجا که گروه بی‌شماری از مردم به پیروی از عقل معاش درگیر زندگی و گرفتاری‌های دنیوی شده‌اند، قادرند به حداقل این برنامه‌ها عمل کنند. دسته دیگری که از خواص شمرده می‌شوند و دنباله رو عقل معاد هستند، تا حد امکان دنیا و ظواهر فریبنده و جذایت‌های رمنده آن را ترک گفته، به لایه درونی و عمیق آموزه‌های دینی که همان عرفان است، عمل می‌کنند.

تفاوت عمده این دوروش در این است که گروه اول یا عامه مردم، از دنیا استفاده ابزاری می‌کنند و آن را نهایتاً پل گذر به سرای دیگر و مزرعه‌ای برای ذخیره نیکی‌ها و ره‌توشه آخرت می‌دانند، ولی گروه دوم یا خواص هدفی فراتر از این دارند و آن نیل به معرفت حق است که عالی‌ترین و پرجاذبه‌ترین حقیقتی است که نصیب انسان شده است. بی‌جهت نیست که معرفت خالق، کعبه آمال مخلوق است و همه به دنبال کسب این معرفت‌اند. گرایش به عرفان راه میان‌بر نیل به این معرفت است.

عرفان شرقی یا ایرانی آمیزه‌ای است از فرهنگ و اعتقادات مشرق زمین با تعالیم دین مبین اسلام که در طول تاریخ طولانی خود تأثیر و تأثرهای فراوانی داشته، امروزه یکی از ارکان دینی و فرهنگی ایران را دربردارد. در سده‌های نخستین اسلامی، عرفا صبغه فرقه‌ای و گروهی نداشتند و مردم آنها را در قالب زهاد، بکائین و سپس متصوفه می‌شناختند. از آنجا که صوفیان اولین تشکل‌های فرقه‌ای را در شکل خانقاه، شیخ، سلسله و فرقه ایجاد کردند، تا مدتها تصوف و عرفان در معنایی عجین شده و مترادف به کار می‌رفت؛ تا اینکه متعاقب انحرافات اعتقادی، اخلاقی و اجتماعی صوفیه، عرفان راه خویش را از تصوف جدا ساخت و تصوف در همان صورت خانقاهی، شعارگونه و فرقه‌گرای خویش باقی ماند.

محققان معاصر گفته‌اند متون عرفانی را می‌توان به چند دسته تقسیم کرد:

(الف) متونی که مطالب ساده و همه فهم دارند.

(ب) متونی که مطالب افسانه‌وش و رمزگونه دارند.

(ج) متونی که مطالب نادرست و نابخردانه دارند.

(د) متونی که با نگرش دقیق فلسفی تدوین یافته، مطالب دقیق و پیچیده در خود دارند.

موافقان طریقت بر متون دسته اول صحه گذارده‌اند و مخالفان آنها بر متون دسته سوم انگشت اعتراض نهاده‌اند. محققان و پژوهندگان عرفان و تصوف نیز در شرح غوامض و حل مشکلات متون دسته دوم و چهارم تلاش کرده‌اند؛ هر چند نوشتن درباره تصوف و عرفان اسلامی کاری تقریباً غیرممکن است؛ زیرا در همان قدم اول قله‌های مرتفعی پیش چشم محقق پدیدار می‌گردد که وصول بدانها مشکل می‌نماید، ولی این دشواریها مانع قدم نهادن در این راه مخاطره‌آمیز نشده و دلیل آن متون بی‌شمار عرفانی است.

اقبال عمومی به عرفان که فراترین و والاترین معرفت بشری است و جز با کشف

و شهود میسر نمی شود، موجب شده در تاریخ اسلام همواره با قضاوت های کاملاً متفاوت و متضاد مواجه گردد. گروهی کاملاً آن را پذیرفته، تمام نقد و نظر مخالفان را نوعی بدبینی تلقی می کنند و گروهی به صرف سوء برداشت خود یا سوء استفاده عارف نمایان به کلی رأی به رد و انکار عرفان و تصوف داده اند. عرفان پژوهان نیز به جهت جذابیت های آموزه های عرفانی که نیاز روحی انسان است و به سهولت بر دل می نشیند، ناخواسته یا مجذوب آن شده به جانبداری پرداخته اند یا با مشاهده فرصت طلبان که از هر چه و هر چیز در پی مطامع دنیوی خویش اند، در سلک منکران و مخالفان درآمده اند.

دوران معاصر که دوره پیشرفت دانش بشری و عصر تکنولوژی است، به گونه ای - که می توان گفت دانش و علوم بشری به سرعت نور به جلو حرکت می کند، عرفان یگانه گمشده انسان پیشرفته در علم و گرفتار در فناوری و صنعت است. بی جهت نیست که آثار عرفانی مثل مثنوی معنوی جزء پرفروش ترین کتاب ها در مغرب زمین است؛ همان جایی که عنوان مهد پیشرفت و سرزمین دانش را یدک می کشد. در حقیقت عرفان آخرین پناهگاه و تنها ملجأ و پناهگاه بشر قرن بیست و یکم است. به همین دلیل، در دهه های اخیر یکی از موضوعات بسیار پرکاربرد در زمینه معارف ماوراء طبیعی انسان، توجه به عرفان است و آثار فراوانی در حوزه پژوهش و شناخت و نقد عرفان تدوین شده است.

انسان جویای حقیقت، انسان طالب معرفت و حتی بشر سرخورده از صنعت و ابررایانه و ابرقدرت و آبر...، برای دستیابی به گمشده خویش، نیازمند آشنایی با پژوهش های عرفانی است و در این زمینه، کتاب شناسی ها نخستین گام و کوتاه ترین راه دستیابی به منابع است.

از آنجا که ادب و تاریخ اسلامی ایران از دیرباز همواره با تصوف و عرفان ارتباط نزدیک داشته است، پژوهنده دقیق و کنجکاوتابا تمام ویژگی های این پدیده آشنایی نیابد، بسیاری از لطایف ادب و حکمت و پاره های از دقایق واقعیات تاریخ این سرزمین را به درستی نمی تواند شناخت، به ویژه در دوره های که تأثیر فرهنگ بورژوازی غرب، انسان عصر ما را دائم به گرایش های اهریمنی و ضد انسانی و سوسه می کند و ذهن او را از توجه به آنچه در ماورای زندگی حقیر هر روزینه اش قابل تصور به نظر می رسد، غافل و منصرف می دارد، طرح اینگونه مباحث می تواند برای دنیای انسانیت مایه خرسندی باشد.

در سالهای اخیر کتابهای زیادی درباره تصوف و عرفان و حیات معنوی در اسلام نوشته شده که هر کدام یک وجه آن را بررسی کرده‌اند؛ زیرا پرداختن به کل آن به قدری وسیع و گسترده است که هیچکس به خود اجازه نمی‌دهد بدان پردازد؛ همانند تمثیل فیل در مثنوی که هرکس جزئی از آن را لمس می‌کرد و به میزان کسب معرفت خود سخن می‌گفت.

در دهه‌های اخیر با گسترش و تخصصی شدن علوم، عرفان نیز به لحاظ گستردگی موضوع و مخاطب بسیار مورد توجه قرار گرفته و آثار زیادی در قالب شرح و توضیح، ترجمه، تالیف و شرح حال عرفا به فارسی نگاشته شده است. گاه ده‌ها کتاب درباره یک موضوع یا شرح یک اصطلاح یا معرفی یک شخصیت عرفانی تألیف شده است. کثرت و تنوع آثار و پژوهش‌های عرفانی معاصر به قدری است که پژوهنده آنها به منظور آشنایی با موضوعات، کیفیت مطالب و بهره‌برداری مفید و شایسته نیازمند راهنمای مناسب است تا به سهولت بتواند به آنها دسترسی یابد. در این زمینه، نقش کتاب‌شناسی‌ها بارز و کاربردی می‌شود. بی‌جهت نیست که کتاب‌شناسی را وسیله‌ای برای شناسایی و انتخاب کتاب مورد نظر و نیز ابزار گردآوری اطلاعات کتاب‌شناختی و آشنایی با سایر منابع و موضوعات مرتبط خوانده‌اند که می‌تواند علاوه بر تأمین سریع و سهل منابع مورد نیاز، از پژوهش‌های موازی و تکراری نیز ممانعت کند. اطلاع‌رسانی در حوزه علوم انسانی نوعاً ضعیف و به‌ویژه در ایران به صورت سنتی است در عصر ارتباطات که با رشد سریع فناوری، اطلاع‌رسانی دارای اهمیت مضاعف شده است. از این رو، با هدف آشناسازی عرفان پژوهان با مطالعات و پژوهش‌های عرفانی کتاب‌شناسی حاضر فراهم گردید. نگارنده امیدوار است این پژوهش بتواند با معرفی آثار عرفانی و تحقیقات محققان عرفان پژوه معاصر، راه میانبر و کوتاهی بر سر راه علاقه‌مندان ترسیم نماید تا بهره‌برداری از این آثار گرانسنگ سهل الوصول‌تر گردد.

ویژگی‌های این پژوهش را می‌توان چنین فهرست کرد:

الف) در موضوع عرفان پژوهی معاصر تاکنون فقط یک اثر تدوین شده و آن هم با عنوان کتاب‌شناسی ۱۱۰ اثر عرفانی است که حقیر آن را در دانشگاه قم انجام داده است و می‌تواند مکمل اثر حاضر باشد. ضمن اینکه آثاری از قبیل «کتاب‌شناسی اخلاق، عرفان و تصوف» نیز مستقلاً در موضوع عرفان نیست.

ب) کتاب‌شناسی حاضر صرفاً در بردارنده پژوهش‌ها و آثار عرفان پژوهان معاصر

است که به زبان فارسی نوشته یا به فارسی ترجمه شده‌اند.

ج) تمام آثار کتاب‌شناسی شده در این اثر، کاملاً مورد بررسی و مطالعه مؤلف قرار گرفته، کلیات موضوعات آن معرفی شده است.

د) به منظور آشنایی بیشتر علاقه‌مندان با آثار عرفانی، تصویر جلد یا صفحه تکرار جلد کتاب در متن قرار داده شد.

ه) ملاک در معرفی آثار عرفانی، همان چاپی است که تصویر جلد آن ضمیمه متن است و سایر چاپ‌های آن از دایره شمول کتاب‌شناسی خارج است.

در خاتمه برخود لازم می‌دانم از زحمات برخی کسانی که در به ثمر رسیدن این کتاب‌شناسی بذل مساعی داشته‌اند تشکر کنم:

معاون پژوهشی دانشگاه قم آقای دکتر مودب؛ رئیس موسسه زبان و فرهنگ‌شناسی آقای حسین متقی؛ معاون پژوهشی موسسه مذکور آقای سید رسول علوی؛ پژوهشگران گرامی خانم‌ها مرضیه سهامی احمد، فاطمه اکبری، زینب عالمی، زهرا منتظرپناه و اکرم رضایی افشان؛ ویراستار محترم آقای علی آرزومندی و ناظر طرح آقای علی امینی نژاد.

دکتر محمد رضا یوسفی

قم ۱۳۹۰

آخرین حجاب (سفری به عالم تعلیمات دراویش)

رشاد فیلد، ترجمه مریم بیات

سخن، چاپ اول، ۱۳۸۵

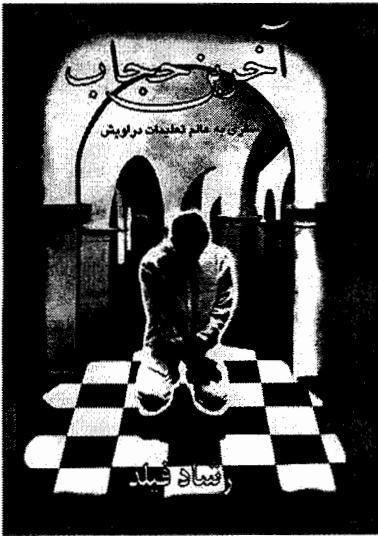
این کتاب دارای ۲۵۶ صفحه است و مقدمه‌ای از مترجم در آن دیده می‌شود. مترجم در مقدمه معرفی مختصری از کتاب ارائه داده سپس از مولانا جلال الدین رومی سخن می‌گوید و مذهب او را همه جانبه و مربوط به همه ملل می‌داند. او معتقد است غایت چیزی که یک انسان خاکی می‌تواند از عشق خدا و با مشیت و معیت حق به دست آورد، دست آوردهای معنوی مولاناست.

کتاب جنبه رمان دارد و از یازده بخش تشکیل شده که بخش‌ها به هم متصل اند و در آغاز هر فصل چند بیت ذکر شده که بیشتر آن‌ها از مولانا جلال الدین رومی است. داستان یک انگلیسی است که در پی روان درمانی با مراقبه است که در ضمن مطالعاتش با عرفان شرقی آشنا می‌شود. حین جستجو و تحقیق درباره دراویش مولویه با یکی از شهروندان ترکیه آشنا می‌شود و چون قدرت او را در شفا بخشی بیماران روانی قوی تر از خودش می‌بیند از او می‌خواهد با عرفان اسلامی آشنایش کند. به دنبال این آشنایی به ترکیه می‌رود و شیفته آموزه‌های اسلامی شده به فرقه دراویش مولویه وارد می‌شود.

آخرین حجاب در حقیقت موضوع آخرین بخش کتاب است. نویسنده که در مدت اقامتش در ترکیه و حشرو نشربا دراویش مولویه و زیارت قبر شمس تبریزی یکی یکی حجاب‌ها را دریده است برای آخرین بار سراغ پیر می‌رود تا پیش از بازگشت به انگلستان آخرین حجاب را نیز پاره کند و خود واقعیش را کشف نماید. در این داستان واره که به شیوه دانای کل و از زبان خود مولف نوشته شده دختری نیز در سیر و سلوک گرفتار تحیر شده و پا به پای تعالیمی که مولف می‌بیند حال آن دختر نیز بهبود یافته در آخر معلوم می‌شود او نیز انگلیسی است. با این مسأله می‌خواهد بر

این نکته صحه بگذارد که سلوک و وصول به حق زن و مرد ندارد. فقط باید شرایط آن فراهم شود.

از نکات بارز کتاب توصیفاتی است که از زبان یک انگلیسی از نحوه لباس پوشیدن، زندگی، برخورد و آداب و رسوم مردم ترکیه به عنوان یک جامعه شرقی پیشرفته ولی سنت گرا دیده می شود. نویسنده مثل یک روان شناس، احوال مردم را واکاوی کرده و مانند یک جامعه شناس به باورها و آداب آنان پرداخته است. ضمن اینکه از توصیفات طبیعت زمستانی استانبول و سایر شهرهای ترکیه نیز غافل نبوده است.

آسیب شناسی عرفان

عبدالرضا بارفروش

تهران: راه نیکان، اول، ۱۳۸۵

این کتاب در ۴۱۴ صفحه و پنج بخش، ضمن بررسی آسیب شناسی عرفان و تصوف، به ویژگی های اسلام و عرفان واقعی پرداخته است. پیش از متن اصلی، پیش نوشتار قرار دارد که مولف در آن بر اهمیت آسیب شناسی عرفان تاکید کرده است.

بخش اول با عنوان «جایگاه آسیب شناسی» مقدمه ورود به موضوع اصلی و دارای موضوعاتی است چون شناخت جایگاه آسیب شناسی دینی، مفهوم آسیب دینداری، علت ظهور آسیب، ضرورت و مراتب آسیب شناسی دینی، آسیب تزیینی، توجه پیامبران و امامان به آسیب های تهدید کننده، روش برخورد پیشوایان با آسیب پذیری، و آسیب پذیری نتیجه دوری از سنت.

در بخش دوم با عنوان «فشرده ای پیرامون دو مقوله بودن عرفان و تصوف» ابتدا از به هم آمیختگی لفظی عرفان و تصوف سخن گفته، سپس علت ابتلاء اسلام به تصوف را بیان کرده است. در ادامه به انگیزه مختلط بودن عرفان با تصوف پرداخته و در پایان ذیل «ریشه تصوف در کدام اسلام است؟» ضمن دسته بندی اسلام به اسلام اهل بیت و اسلام تاریخ، ریشه تصوف را در اسلام اموی (اسلام تاریخ) دانسته است.

«جایگاه آسیب شناسی» عنوان بخش سوم نیز هست که در آن ابتدا آسیب شناسان صوفی را نام برده که در آثار خود به نقد صوفیه پرداخته اند. افرادی چون ابونصر سراج، ابوعبدالرحمن سلمی، روزبهان بقلی، سید محمد نوربخش، و کیوان قزوینی. سپس آسیب شناسان اسلام اهل بیت را معرفی کرده که عبارتند از ابن بابویه، شیخ مفید، شیخ کلینی، ملاصدرا، شیخ بهایی، محمدتقی مجلسی و امام خمینی (ره). در ادامه، ذیل «آسیب شناسی در اسلام تاریخ» تعدادی از سرشناسان این اسلام که چنین موضوعی را در آثار خود مطرح کرده اند نام برده است. از جمله ابوحسین ملتوی، ابوالفرج جوزی و ابن تیمیه. در پایان به ۲۸ مورد از آسیب های تصوف اشاره کرده که برخی از آنها عبارتند از: اسقاط تکلیف، رقص و سماع، وحدت وجود و تاویل قرآن، ادعای مهدویت، شطح گویی، تجلیل از ائمه و مخالفت با مذهب

ایشان، شاهدبازی، و هم‌شان سازی صوفیان با پیامبران و امامان.

بخش چهارم با عنوان «در ورود به ساحت عرفان» ضمن معرفی عرفان اسلامی و قابل قبول، ویژگی‌های تصوف منفی را نیز برمی‌شمارد و دارای موضوعاتی است چون قدس عرفان، عرفان منفی، خطر بازگشت به تصوف در نفی تصوف، تضاد بین تصوف و عرفان.

بخش پنجم که بیشترین حجم کتاب را دارد مربوط به آسیب‌شناسی عرفان است. نویسندگان در این بخش ابتدا به فرقه‌ای شدن عرفان که زمینه‌ای برای ورود به آسیب‌آوری است، پرداخته، از حقیقت جویی به عنوان انگیزه آسیب‌شناسی سخن گفته است. در ادامه با ورود به بحث آسیب‌شناسی عرفان، ابتدا به موضوع امام و نیابت او اشاره کرده است که موضوعات این بحث عبارتند از: امام و نیابت او، ابواب امامان، نیابت در دو غیبت، نحوه ابداع نیابت در غیبت کبری، نحوه ابداع در غیبت کبری، بررسی نیابت ابداعی. سپس به بحث چگونگی انتخاب رهبر در سلوک پرداخته که دارای موضوعاتی است چون شأن راه‌دانی رهبر، گزینش راهنما با کلام امام، راه شایسته‌گزینی امامان، معنویت منقطع از وحی، و سرسپردن. هم‌چنین از رسم بیعت سخن گفته و کتاب را با موضوعات مرتبط با این بحث پایان داده است. موضوعاتی از جمله بیعت مرسوم قبل از اسلام، بیعت در عصر پیامبر و بعد از پیامبر، اقسام بیعت، آداب بیعت، بیعت با تهدید، بیعت نیابتی، بیعت حکومتی، منظور از ابداع بیعت صوفیانه در غیبت امام، بررسی رسم بیعت در غیبت، شکل بیعت در غیبت، و کفایت‌کننده از بیعت در غیبت.

در پایان، اسناد خطی کتاب شامل استفتاء از آیات عظام و جواب ایشان آمده است و پس از آن فهرست‌ها قرار دارد که عبارتند از: فهرست آیات، احادیث، مصادر، اشعار، ائمه معصومین، پیامبران، صحابه ائمه طاهرین، فقها، محدثین، مفسرین، عرفا و خطبا، مراجع عظام تقلید جهان تشیع، شعرا، اشخاصی که به مناسبت نامشان برده شده است، کشورها، شهرها و اماکن عمومی، و طوائف، قبایل، مسلک‌ها و فرقه‌ها. نام ۴۰۱ منبع در فهرست مصادر بدون ذکر نام مولف و مشخصات دیگر ذکر شده است.

